

Peer Schaumburg-Müller
&
Erik Werlauff

Kreditretten

7. udgave

 KARNOV
GROUP

Peer Schaumburg-Müller & Erik Werlauff
Kreditretten
7. udgave/1. oplag 2021
Karnov Group Denmark A/S, København 2021

ISBN 978-87-619-4295-1

Omslag: Axel Surland, Ljungbyhed
Sats: Integra, Indien
Tryk: Drukarnia WDS Sandomierz, Polen

Denne bog er beskyttet i medhør af gældende dansk lov om ophavsret.
Kopiering må kun ske i overensstemmelse med loven. Det betyder f.eks., at
kopiering til undervisningsbrug kun må ske efter aftale med Copydan Tekst og Node.
Alle rettigheder forbeholdes.

Indhold

Forord	13
Forkortelser	15
 <i>Kapitel 1</i>	
Kreditaftalen	17
1. Kreditretten	17
2. Rigtig ydelse	20
3. Flere debitorer	22
3.1. Almindelige regler	22
3.2. Det interne forhold mellem samdebitorer	26
4. Flere kreditorer	29
5. Skyldnerskift	30
5.1. Tinglysningslovens § 39	31
5.2. Lovbestemt debitorskifte	35
5.3. Debtors død	38
6. Betalingsstedet	39
7. Betalingsmåden: Hvornår er betaling sket?	42
8. Betalingstid: Hvornår skal der betales?	44
9. Kan debitor indfri når som helst?	46
10. Forfaldsgrunde	47
10.1. Almindelige regler	47
10.2. Er påkrav fornødent?	55
11. Oversigt over typiske kreditydelser	56
11.1. Pengeinstitutterne	56
11.2. Personalkredit	59
11.3. Realkredit	60
11.4. Lån optaget hos publikum, dvs. på børsmarkedet	60
11.5. Leverandørens kreditydelser	65
11.6. Lån via commercial papers: CP og ABCP	65

Kapitel 2

Retsgrundlaget for kredit og lån	67
1. Gældsloven – for pantebreve suppleret med tinglysningsregler	67
1.1. Gældsbreve og andre fordringer	69
1.2. Indsigelser bevares inter partes	70
1.3. Samdebitorer	70
1.4. Pengeskyld er bringeskyld	71
1.5. Obligationer (massegældsbreve)	73
1.6. Forfaldsdagen	74
1.7. Gæld i udenlandsk valuta	74
1.8. Nomen esse verum	76
1.9. Nomen esse bonum	78
1.10. Er fordringen negotiabel eller simpel?	81
1.11. Legitimationsvirkningen	84
1.12. Debtors indsigelser og modkrav (negotiable dokumenter)	85
1.13. Betaling med frigørende virkning (negotiabelt dokument)	91
1.14. Sikringsakt: Rådighedsberøvelse (negotiabelt papirdoku- ment) hhv. tinglysning (tinglyst digitalt pantebrev)	91
1.15. Kuponer (obligationer, aktier)	92
1.16. Simple fordringer: Grundbegreber, indsigelser og modkrav	93
1.17. Betaling med frigørende virkning (simpel fordring)	98
1.18. Sikringsakten: Denuntiation	99
1.19. Bankbøger	101
1.20. Obligationer	104
2. Kreditaftaleloven	105
2.1. Loven er delvis direktivstyret	105
2.2. Forbrugerkredit eller erhvervskredit?	106
2.3. Nogle undtagne kredittyper	109
2.4. Debitorindsigelser skal bevares (forbrugerkredit)	110
2.5. Fritstående lån eller lånekøb	110
2.6. Kreditoplysninger (forbrugerkredit)	113
2.7. Indbetaling i bank eller sparekasse	113
2.8. Ejendomsforbehold	113
2.9. Urimelig handelspraksis ved salg af landbrugs- og fødevarer, bl.a. betaling senere end fastsatte frister på henholdsvis 30 og 60 dage efter levering	115

3. Hvilket lands regler gælder for kreditforholdet? (Internationalt lovvalg)	117
3.1. Forholdet inter partes	117
3.2. Forholdet til tredjemand	122

Kapitel 3

Tinglig sikkerhed som begreb, håndpant og ejendomsforbehold . . .	129
1. Bedre eller ringere fyldestgørelsesprioritet end simple krav? . .	129
1.1. Bedre position end simple kreditorer	130
1.2. Ringere position end simple kreditorer	133
1.3. Ansvarlig lånekapital	134
1.4. Overblik over metoder til tinglig sikring	138
2. Kreditretlige alternativer til tinglig sikring: Låneklausuler . . .	140
3. Tinglig sikkerhed som begreb	141
3.1. Retsgrundlaget for pant	141
3.2. Viljespant: Tre stiftelsesmåder	142
3.3. Tre teoretiske aspekter ved sikringsakten:	147
3.4. Retlige begreber, der er beslægtet med panteretten: Retention og detention (tilbageholdsret)	149
3.5. Hvad er ”tinglig beskyttelse”?	156
3.6. Hvordan opnås tinglig beskyttelse?	158
3.7. Fyldestgørelsesprocessen	161
3.8. Hvad er der panteret for?	163
3.9. Hvis pantet ikke strækker til	164
4. Håndpant (i løsøre, papirbaserede værdipapirer mv.)	165
4.1. Den økonomisk fordelagtigste pantsætningsgenstand . .	165
4.2. Rådighedsberøvelsen	167
4.3. Sekundær og tertiær pantsætning	175
4.4. Håndpanthaverens loyalitetspligt over for pantsætteren. . .	176
5. Ejendomsforbehold	177
5.1. Oversigt	177
5.2. Kontant eller kredit?	179
5.3. Hvem ejer tingen?	183
5.4. Grundlæggende betingelser	184
5.5. Biler mv.	187
5.6. Virksomheders køb af materiel, råvarer mv.	188
5.7. Konsignation	189
5.8. Lejekøb	193
5.9. Fyldestgørelsesprocessen: Umiddelbar fogedforretning. . .	194
5.10. Ejendomsforbeholdssælgerens refinansiering og muligheden for tinglig sikkerhed herfor	199
6. Confirming-kredit som konsignationsvariant.	204

Kapitel 4

Underpant, virksomhedspant og leasing	207
1. Pant i fast ejendom	207
1.1. Digital tinglysning – de grundlæggende spørgsmål	208
1.1.1 Gyldighedsvirkning og legitimationsvirkning af tinglysningen	208
1.1.2 Fast ejendom, enhedsprincip og omdisponering (udstyknng mv.)	211
1.1.3 Bygning på fremmed grund, ejerlejligheder, andelslejligheder	212
1.1.4 Tingbogen, dialogen med tingbogen og gennem- førelsen af den digitale tinglysning	214
1.2. Udbetaling af provenu ved låneoptagelse	216
1.3. Efterpanthaveres beskyttelsesværdige forventninger	218
1.4. Ejerpantebrev og indbrudspant	223
1.5. Omprioritering: Ombytningsret, pantebrevsklausuler og rådgiveransvar	225
1.6. Pant i indtægter fra ejendommen, herunder lejeindtægter	229
2. Underpant i en bestemt løsøregenstand	233
2.1. Oversigt	233
2.2. Individualisering, identifikation og ejerskifte	234
2.3. Forholdet til andre tinglige rettigheder	236
2.4. Pant i indtægter fra den underpantssatte genstand	238
2.5. Automatisk oprykningret	239
3. Bilbogen	240
3.1. Køretøjerne	240
3.2. Rettighedstyperne	241
3.3. Bilbogen og dens førelse	242
3.4. Biler som driftsmateriel	243
4. Virksomhedspant og fordringspant	243
4.1. Udgangspunktet: Forbud mod ”generalpant” og mod pant i ”tingsindbegreb”	244
4.2. Tilbehørspant – tinglysningslovens § 37 og § 47 b, stk. 2	244
4.3. Egentligt virksomheds- og fordringspant – tinglysnings- lovens §§ 47 c og d	252
4.3.1. Historik	253
4.3.2. Tre særlige sikringsmuligheder for kreditorerne – virksomhedspant, fordringspant eller pantstætningsforbud	253

4.3.3.	Lovmæssige hindringer, der måtte vige for virksomheds- og fordringspant	254
4.3.4	Paralleller til andre former for ”flydende pant”	256
4.3.5.	Hvad kan pantsættes?	257
4.3.6.	Hvad kan ikke pantsættes?	258
4.3.7.	Hvordan stiftes panteretten?	259
4.3.8.	Fordringspant – nem sikkerhed i udestående simple tilgodehavender	261
4.3.9.	Selvåndlæggelse udelukket – nærstående må ikke sikres	262
4.3.10.	Betinget forrang hos andre kreditorer – udlæg og konkurs	263
4.3.11.	Hvornår har panthaveren ”tiltrådt” sit pant, og med hvilke retsvirkninger?	266
4.3.12.	Konflikt mellem forskellige former for pant i samme aktiv	268
4.3.13.	Hvornår er fordrings- eller virksomhedspant relevant? Alternativer?	269
5.	Formålsbestemte datterselskaber	271
6.	Sekuritisering og bankers refinansieringsregistre	277
7.	Leasing.	282
7.1.	Leasing som begreb	282
7.2.	Leasingkontraktens opfyldelse	284
7.3.	Skatteregnskab, årsregnskab og momsregnskab.	285
7.4.	Forholdet til panthavere i driftsmateriel – gennem tinglysningslovens § 37, § 47 b, stk. 2, eller § 47 c	288
7.5.	Trepartsforholdet leverandør, køber og leasingselskab.	290
7.6.	Skade på og reparation af det leasede.	293
7.7.	Misligholdelse af leasingtagerens betalingspligt.	294
7.8.	Køberet til leasinggenstanden	299
7.9.	Sale-and-lease-back	302
7.10.	Diskontering af leasingkontrakten, herunder muligheden for virksomheds- eller fordringspant med leasingselskabet som pantsætter.	307
7.11.	Kaution for leasingtagers forpligtelser	310
7.12.	Unidroit-konventionen om finansiel leasing	311

Kapitel 5

Tilgodehavender som kreditgrundlag.	313
1. Generelt om pant i tilgodehavender	313

1.1.	Underpant i fordringer	314
1.1.1	Traditionelt udgangspunkt: Forbud mod underpant	314
1.1.2	Første undtagelse: Når fordringen pantsættes accessorisk sammen med et underpantsat formuegode.	314
1.1.3	Anden undtagelse: Virksomhedspant (der også omfatter fordringer) samt fordringspant	315
1.2.	Nærmere om denuntiationen ved individuelt pant i en fordring	316
1.3.	Om individuelt pant i fremtidige fordringer, herunder ved eksport	323
1.4	Debitors ret til at se bort fra transporten (debitors ”negligeringsret”), ved både individuelt pant og fordringspant.	325
2.	Factoring	328
2.1.	Velkendte retsbegreber: Trepartsforholdet	330
2.2.	Nogle omstødelsesspørgsmål	333
2.2.1.	Omstødelse af pant	333
2.2.2.	Omstødelse af kreditnedbringelse	335
2.3.	Sekundær belåning af en fordring	338
2.4.	Indsigelser fra kunder. Cut-off	339
2.5.	Risikodækning (”forsikring”) fra factoringselskabet, dvs. kaution	342
2.6.	Hvis et factoringselskab bliver insolvent	343
3.	Forfæitning – salg af udestående fordringer	346
4.	Byggelån, byggeritransporter	347
4.1.	Generelt om byggerifinansiering.	347
4.2.	Denuntiation og tidsprioritet	348
4.3.	Byggelån – transport i byggelån	349
4.4.	Transport i entreprisetilgodehavender	352
4.5.	”Vedkommende” eller ”uvedkommende” transport – tidsprioriteten fraviges.	354

Kapitel 6

Særlige formuegoder som kreditgrundlag: Forsikringer, værdipapirer og immaterialrettigheder.		357
1.	Pant i tingsforsikring.	357
1.1.	Almindelige regler.	357
1.2.	Lejetab mv.	360
1.3.	Fareforøgelse	361

1.4. Ændring af dækningens omfang mv.	362
1.5. Panthaverdeklaration	363
1.6. Forhandling med forsikringsselskabet	364
2. Pant i livsforsikring	366
2.1. Indledning	366
2.2. Policelån	367
2.3. Bonus, nødadresse, fyldestgørelse.	367
3. Pant i papirbaserede og dematerialiserede eller digitale værdipapirer.	373
3.1. Papirbaserede værdipapirer.	373
3.2. Dematerialiserede værdipapirer i form af VP-aktiver (aktier, obligationer mv.)	376
3.3. Tinglyste digitale pantebreve	381
4. Pant i immaterialrettigheder, goodwill, domænenavne mv. ...	382
4.1 Individuelt pant – bestemte immaterielle rettigheder ønskes pantsat	382
4.2. Virksomhedspant – alle immaterielle rettigheder	386

Kapitel 7

Kaution, tredjemandspant og støtteerklæringer.	387
1. Grundlæggende begreber.	387
1.1. Kautionen som løfte	387
1.2. Almindelig kaution, samkaution, kontraktaution og efterkaution	388
1.3. Særlig beskyttelse af kautionister uden for erhvervsfor- hold (privat kaution)	391
1.4. Nogle almindelige regler om gyldighed og fortolkning ...	395
2. Kautionstyper, defineret efter betalingspligtens indtræden ...	397
2.1. Simple kaution	397
2.2. Tabskaution	399
2.3. Selvskyldnerkaution	399
2.4. Anfordringsgaranti som variant af selvskyldnerkaution ...	402
2.5. Kaution med ubestemt adressat	406
3. Begrænset og ubegrænset kaution.	408
3.1. Ubegrænset kaution for hele debtors gæld til kreditor ("alskyldskaution")	408
3.2. Atypisk, upåregneligt opstået gæld.	409
3.3. Bortfortolkning af alskyldselementet	410
3.4. Begrænsning via udsondring af en del af kautionistens formue: Tredjemandspant	411

Indhold

3.5. Begrænsning gennem angivelse af et maksimumbeløb for kautionistens forpligtelse.	411
3.6. Begrænsning til en bestemt del af en kredit ("fuld kaution for en del").	413
3.7. Nærmere om fortolkningen af begrænsningens art	413
4. Tidsbegrænsning	416
4.1. Tidsbegrænsning i henhold til kautionssløftet.	416
4.2. Tidsbegrænsning ifølge loven	418
4.3. Begivenhedsrelateret kaution	420
4.4. Opsigelse af kautionen	422
5. Indsigelser i kautionsforhold.	423
5.1. Debitorindsigelser over for kreditor	423
5.2. Kautionistindsigelser over for debitor	425
5.3. Kautionistindsigelser over for kreditor.	426
5.3.1. Utilstrækkelig risikoinformation	426
5.3.2. Manglende likviditetstilførsel til debitor	433
5.3.3. Kautionsbyrden er urimelig	434
5.3.4. Tilsidesættelse af loyalitetspligt, kritisabelt engagement mv.	436
6. Regres og subrogation	440
7. Dividenderet ved debtors insolvensbehandling	444
8. Nogle kautionsvarianter og -alternativer	445
8.1. Tredjemands pant.	445
8.2. Støtteerklæringer.	448
Litteratur	459
Domme	465
Stikord	471